

ዳኞች:- መንበረፀሐይ ታደሰ

ሐጎስ ወልዱ

ሒሩት መለሰ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች:- አቶ ብርሃኔ ተሰማ - ቀረቡ

ተጠሪ:- 1. አቶ ታምራት አያኔ - ጠበቃ ወረደ ወ/አማኑኤል - ቀረቡ

2. የኮልፌ ቀራኒዮ ክፍለ ከተማ የንግድና ኢንዱስትሪ ልማት ቢሮ

በሌሎች የሚታይ ነው።

መዝገቡ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 1225 ስር የተመለከተውን ንውጽውጽታን /Nuisance/ የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ነው። የአሁኑ አመልካች የስር ከሣሽ ሲሆኑ ተጠሪዎች ደግሞ ተከሣሽ ነበሩ ክስም የካቲት 28 ቀን 2000 ዓ.ም የተፃፈ ሆኖ ይዘቱም ባጭሩ በመኖሪያነት በተሰጣቸው ቦታ አመልካችና 1ኛ ተጠሪ የገነቡት ቤት ያላቸው ሆኖ ይኸው ተጠሪ በመኖሪያ ቤታቸው ላይ የብዩዳ ሥራ በመስራታቸው ጎረቤት በሆኑት አመልካች ላይ የድምጽ ብክለት ሁከት መፍጠራቸውን፣ 2ኛ ተጠሪም የብረታ ብረት ብዩዳ ሥራ በኢንዱስትሪ ዞን መስጠት ሲገባው ያላግባብ ፈቃዱን መስጠቱን ገልፀው የተፈጠረው የድምጽ ሁከት ሊወገድላቸው፣ የሥራ ፈቃድም እንዲሠረዝ እንዲደረግ ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። የአሁኑ 1ኛ ተጠሪም ጉዳዩን በሁለት ዓመት የይርጋ ጊዜ ሊታገድ እንደሚገባውና የብይዳ ማሸኑ ዝቅተኛ ድምጽ ያለው መሆኑን ገልፀው የተከራከሩ ሲሆን 2ኛ ተጠሪም የሥራ ፈቃዱን የሰጠው በሕግ አግባብ ነው ሲል ተከራክሯል። ፍርድ ቤቱም በ1ኛ ተጠሪ ላይ የቀረበው ክስ በሁለት ዓመት ይርጋ የታገደ ነው፣ 2ኛ ተጠሪን በተመለከተ ደግሞ የሰጠውን ፈቃድ የሚሰርዘው ራሱ እንጂ ፍርድ ቤት አይደለም ሲል የአመልካችን ክስ ወድቅ በማድረግ ወስኗል። ጉዳዩ በይግባኝ የቀረበለት የፌዴራሉ ክፍተኛ ፍርድ ቤትም ግራ ቀኙን ካከራከረ በኋላ የስር ፍርድ ቤትን ውሣኔ ሙሉ በሙሉ አጽንቶታል። የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሣኔ ለማስቀየር ነው።

አመልካች ጥር 18 ቀን 2001 ዓ.ም በፃፉት ሦስት ገጽ የሠበር አቤቱታ በበታች ፍርድ ቤቶች ውሣኔ ላይ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዝረው

አቅርቦታ። ይዘቱም ባጭሩ ሁከቱ በክፍሉ ደንብ አስከባሪ ትእዛዝ መሠረት ቆሞ ቆይቶ እንደገና ሲፈጠር ክስ ያቀረበ ሆኖ እያለ በሁለት ዓመት የይርጋ ጊዜ ይታገዳል ተብሎ መወሰኑ የሕግ ግድፈት ያለበት ነው በማለት የቦታች ፍርድ ቤቶች ውሣኔ ተሸሮ ተገቢው ውሣኔ እንዲሰጥበት ይደረግ ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮም አመልካች የተፈጠረው ሁከት ለተወሰነ ጊዜ ከተወገደ በኋላ እንደገና ሁከቱ በመጀመሩ ምክንያት የቀረበው ክስ በይርጋ ሊታገድ ይገባል ተብሎ መወሰኑ ባግባቡ መሆን ያለመሆኑን ለመመርመር ሲባል ለሰበር ችሎቱ እንዲቀርብ ተደርጎ ለተጠሪዎች ጥሪ ተደርጎላቸው 1ኛው ተጠሪ ሲቀርቡ 2ኛ ተጠሪ ባለመቅረቡ ጉዳይ በሌለበት እንዲታይ ተደርጓል። 1ኛ ተጠሪ ጥቅምት 19 ቀን 2002 ዓ.ም በተፃፈ ሦስት ገጽ ማመልከቻ መልሳቸውን ሰጥተዋል። ይዘቱም ባጭሩ፡- የአመልካች የሰበር ቅሬታ ነጥብ በሰበር ፍርድ ቤት ያልተነሣ በመሆኑ በሰበር ችሎት ሊነሳ አይገባም፤ ጉዳይ በይርጋ የታገደ ነው ተብሎ መወሰኑም ባግባቡ ነው በማለት መከራከራቸውን የሚያሳይ ነው።

የጉዳይ አመጣጥ አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀ ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን ክርክር ለሰበር አቤቱታ መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ ጉዳዩን ለሰበር ችሎቱ ቀርቦ ሊመመርመር ይገባል ተብሎ ሲታዘዝ ከተያዘው ጭብጥ አኳያ መርምሮታል።

ከመዝገቡ መገንዘብ የተቻለው አመልካችና 1ኛ ተጠሪ ጎረቤት ሆነው በሚኖሩበት አካባቢ 1ኛ ተጠሪ ከሚመለከተው አካል ፈቃድ ወስደው የብረታ ብረት ብየዳ ሥራ እንደሚሰሩና በስራው ወቅት ጥቅም ላይ የሚውለው ማሽን በሚያሰማው ድምጽ አመልካች ሁከት ተፈጥሮብኛል የሚሉ መሆኑን ነው። 1ኛ ተጠሪ የብየዳ ሥራውን ከ1993 ዓ.ም ጀምሮ የሚሰሩት መሆኑን በመግለጽ የሚከራከሩ መሆናቸውን ተገንዝበናል።

በመሰረቱ በፍ/ብ/ሕ/ቁጥር 1225 ስር በባለቤትነት መብት ያለመጠን መገልገልን የሚደነግገው ድንጋጌ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1149 ስር ከተመለከተው በይዘታ ላይ ሁከት ስለመፍጠር እጅጉን የተለየ ነው። በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1225 ስር የተመለከተው ጉዳይ በሰፊ የባለቤትነት መብት ላይ በህጉ ከተመለከቱት ገደቦች መካከል አንዱ ነው። ባለቤቱ ድርጊቱን የሚፈጽመው ወይም ሥራውን የሚፈጽመው በራሱ ንብረት ወይም ቤት ውስጥ ቢሆንም የድርጊቱ ወይም የሥራው ውጫዊ መገለጫዎች ሌላውን ጎረቤት ወይም ባለቤት፣ በሌላ ሕጋዊ አግባብ ተጠቃሚ የሆነውን ሰው እንዳይረብሽ፣ እንዳያውክ ወይም በማናቸውም መልኩ ከተገቢው በላይ የሆነ ችግርን እንዳያስከትል በማድረግ መብቱን በልክ ባለቤቱ ይጠቀም ዘንድ ህጉ ያበጀው፣ የባለቤትነት መብትን አጠቃቀም አድማስን የሚወሰን ሥርአት ስለመሆኑ ከአንቀጽ 1226 እና ተከታዮቹ ድንጋጌዎች ጋር አዛምደን በምናነብበት ጊዜ የምንገነዘበው ጉዳይ ነው በመሆኑም በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1149 ስር የተመለከተው የይርጋ ጊዜ ለጉዳይ አግባብነት የለውም።

ወደ ተያዘው ጉዳይ ስንመለስም የክርክሩ ባህርይ የሚያሳየው የአመልካች ጥያቄ በይዘታቸው ላይ የተፈጠረው ሁከት እንዲወገድላቸው ሳይሆን የማሽኑ ድምጽ የፈጠረባቸው ረብሻ እንዲወገድላቸው ነው። የማሽኑ ድምጽ ሥራው እስከተሰራ ድረስ የሚቀጥል መሆኑም ግልጽ ነው። በሌላ አገላለጽ የብየዳው ሥራ ከተጀመረ በኋላ የጊዜ ማለፍ ሁኔታ መኖር በድምጽ ሁከት ተፈጥሮብኛል በማለት ክስ ለማቅረብ የሚገደብ አይደለም። ዋናው ቁልፉ ነገር ድምፁ ከመጠን በማለፉ ረብሻ መፍጠሩን ማረጋገጥ ነው። በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1225 ስር የተመለከተው ድንጋጌ ዓይነተኛ ዓላማውም ባለሐብቱ በመብቱ በሚገለገልበት ጊዜ የጎረቤቱ ርስት ጥቅም የሚቀንስበትን ወይም

የሚገቡዎትን ማናቸውንም ከመጠን ያለፈ ነገር ከመስራት መከላከል ነው። አንዴ የተፈጠረ የድምጽ ብክለት እንዲቀጥል የሚደረገበት የሕግ አግባብ የለም። ተከራካሪ ወገኖች የጠቀሱትን ድንጋጌ ብቻ በመያዝ ለፍራ ጉዳይ አግባብነት የሌለውን ድንጋጌ በመያዝ ውሳኔ መስጠት የዳኝነት አካሄድ የሚፈቅደው አይደለም። ለጉዳይ አግባብነት ያለውን ድንጋጌ በመለየት ዳኝነት መስጠት የፍርድ ቤት የአለት ተአለት የስራ ድርሻ እንጂ የተከራካሪ ወገኖች አይደለም። ስለሆነም የስር ፍ/ቤት 1ኛ ተጠሪን በተመለከተ የጉዳይ ይዘት በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1225 እና 1226 ድንጋጌ ስር የተመለከተውን የሚመለከት ሆኖ እያለ በይዘታ ላይ ሁከት ሲፈጠር የይርጋ ጊዜን የሚመለከተውን ድንጋጌ መሰረት በማድረግ ውሳኔ መስጠቱ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ሆኖ አግኝተናል።

2ኛ ተጠሪን በተመለከተ የተሰጠውን ውሳኔ ስንመለከተው የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ የሰጠው ተጠሪ ስለንግድ ፈቃድ አሰጣጥና ምዝገባ በወጣው አዋጅ መሰረት መሟላት ያለባቸው ነገሮች ሲሟሉ ፈቃድ የመስጠት በኋላም ጉድለት ካገኘ የማገድና የመሰረዝ ሥልጣን አለው እንጂ የከተማውን የቦታና መሬት አጠቃቀም የመወሰን ሥልጣን የለውም በሚል ምክንያት ነው። የአሁኑ አመልካች በሰበር አቤቱታቸው ላይ የስር ፍርድ ቤት ይርጋን አስመልክቶ የሰጠውን ውሳኔ ስህተት ነው የሚሉበትን ምክንያት ከመዘርዘር ውጪ 2ኛ ተጠሪን በተመለከተ የተሰጠው ውሳኔ የሕግ ስህተት ያለበት መሆኑን በመግለጽ ቅሬታቸውን አልዘረዘሩም። በሌላ በኩል ይህ ችሎት የንግድ ምዝገባና ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 67/89 ሲመለከተው የንግድ ፈቃዱን የተሰጠው ሰው በሌላ ሰው ላይ በስራ በሚፈጥረው ረብሻ የንግድ ፈቃድ የሰጠው አካል ሊሰርዘው የሚገባ ስለመሆኑ የማይደነግግ መሆኑን ከአዋጁ አንቀጽ 10 ድንጋጌ መገንዘብ የሚቻል መሆኑን ተገንዝቧል። በመሆኑም የስር ፍርድ ቤት በዚህ ረገድ የደረሰበት መደምደሚያ የሕግ ስህተት ያለበት ሆኖ አላገኘነውም። ሲጠቃለልም ከላይ በተመለከቱት ሕጋዊ ምክንያቶች ተከታቱን ወስነናል።

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት መ/ቁጥር 12960 ሰኔ 26 ቀን 2000 ዓ.ም ተሰጥቶ በፌዴራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁጥር 69348 ኅዳር 24 ቀን 2001 ዓ.ም የፀናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሻሽሏል።
2. የአመልካች ጥያቄ በይርጋ የሚታገድበት ምክንያት ስለሌለ 1ኛ ተጠሪ በሚሰሩት የብየዳ ሥራ የሚሰማው ድምጽ ከመጠን በማለፍ ወደ አመልካች መኖሪያ ዘልቆ ሁከት የሚፈጥር መሆን ያለመሆን፣ ለመከላከል ያደረጉት ነገር መኖር ያለመኖሩን፣ ከፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1225 ድንጋጌ አኳያ በመመልከት ጉዳይ ላይ ተገቢው ውሳኔ እዲሰጥበት ለፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 341/1/ መሰረት መልሰንለታል።
3. 2ኛውን ተጠሪ በተመለከተ በስር ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ ፀንቷል።
4. በዚህ ችሎት ለተደረገው ክርክር የወጣውን ወጪና ኪሣራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።

መዝገቡ ተዘገቷል፤ ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ